

КҮШ-АЖЫЛЧЫ АЖЫЛ-ХЕРЕКТЕРНИҢ АВАНГАРДЫНДА

ЧҮДЕН ЭГЕЛЭЭНИЛ?

Мөнгүн-Тайга районун «Малчын»

A black and white portrait of a middle-aged man with dark hair, wearing a dark suit, white shirt, and dark tie. He is looking directly at the camera with a serious expression. A medal is pinned to his left lapel. The background is a textured, slightly mottled grey.

Мөнгүн-Тайга райо-
нонун «Малчын»

Д ы н

Ажыл-ишчилерин материалдыг сонургалын бедидер талазы-биле пландан ажыр кой хураган алганы дээр ол койжуларга 5-тен 27 чедир хураганга кыдырар.

наалдсан-ондөх колхата партиком, комсомол, организациязы, хөдөөжилгэр чавуулан боттуг тулааны көргүсөөр ужурулуг. Бисте кыштагдалаашкын хур таалай чоруп туурар. Бригадага бисне хүлээндирип туурар.

О. БИЧЕ-ОЛ,
бригадада партия эге
организациязынын
секретары.

нардан көрээлиңер. 1969 улуг дузаны чедирген. Бирде коммунисттерини бер берген. Ол ышкаш малдың чын кижиге кайы хире бер

... һәм коммунист партияһы ғаламы иемелде төлөүгә

Үеде ынчаар чурттаары мал-чаагай чорун турар. Бригада

О. БИЧЕ-ООЛ,
бригадада партия эге
организациязынын
секретары.

11

ҮНДЕЗИЛЭЭШ

Ш Ы Н

Г. ТОРЛУКОВ «В. И. Ленин ГОЭЛРО планын түзүүдө» деп айтты.
С. ФЕОКТИСТОВ тарттырды.

В. И. ЛЕНИН (Шүлүглөлдөн үзүндү)

В. МАЯКОВСКИЙ.

...Саяларым эгинери—партия ол.
Партия —
ажылчын аңгынын хендирбеси,
Партия —
бистин оңмас, менге херээвис.
Партия —
мендэ өсөрйабес
кара чаңгыс күш.
Бөгүн албаты мен,
а даярда
хазналганым
Бембүрөктүн
картазынан
чүлүктөр мен.

Аңгынын мээси,
аңгынын, херээ,
аңгынын күжү,
аңгынын алдары,
партия дээрге ол-дур.
Партия биле Ленин —
ийис төрөөн алышыллар.
Мези-төөгү
кым артын унелигил?
Ленин деп
чуугааштын,
партия деп билип аар бис.
Партия деп чуугааштын,
Ленин деп билип аар бис.
Оруздунан очулдурган Ю. КИОНЗЕГЕШ.

УЗУН НАЗЫ НАЗЫЛАЗЫН!

Эге класс аялп артап
карга хушум —
Эртемерге узун оруум
ужуктап каан.
Башкыларым өөрдүн
хүнөй сая
Бажым мээни дайыгырды
сайыраткан.
Чуртталгажы шамыш кирген
көктүгү казым—
Чулургайым дамыр дег

Эргим кыстың даям эвес
муспакааны —
Эдм-чүрөөм ханымында
сипиш каган.
Хайым ишке киржигемини
херетини—
Хаваам кешкен коңжажыктар
арбыдан чор.
Ажыг дерим кылаңды
сыстып-сыстып,

Аммырал далайың
агып-ла чор...
Чүү-даа чүе үгөн дөстү,
удеңиниң,
Чүрөк безин чулугу ырым
чоңдон алыр.
Байгы билдир эртем-билдим
кайлап берген —
Башкыларым узун назым
намызаны!
Монгуш ДОРЖУ.

...БӨГҮН КӨРГӨШ (Шүлүглөлдөн үзүндү)

Өөрөшкү, билип сүрөр
күшүрүтүп күзөл
Өгдөк үзүп чорук кылдыр
чалышкан.
Төрүтүнгөн эргим хемим
Баяжыдан
Төрөл чолум үдөп турда,
аңтанган мей.
Ыбак Тывам, Саян таңым
аңат кирип,
Ырак үдөп турдуу калды,
байырлаштым.
Делегейде ады алга,
дески бүткөн,
Девдла тараш Москвага
чуртай бердим.
Соккан чүрөөм Илчиден
тыңартыган,
Чорум чогуур, өөрөшкү мен,
ажыдаар мен.
Ужу кыдым эргим четпес
улуг чурттуг.
Ужу чорук чүлүгү күш дег,
хамааты мен.
Элчегилг пөдөзмө алга,
чанган күш дег.
Эргим хемим, төрөл чолум
эргип калдым.
Чуртталгамын эргип оруу,
хемиз чажым,
Чурттугун көстүп келди,
көргөшчүм.
Элж кешин дөңгөшкөн,
адам ашак
Эрткен шагын эргип болад,
игилден ор.
Чаткыштап каан казымдан
огту мен

Чазып алган, атам күжүр
часыдып тур.
Төрөлдөрүм арым көрүп,
кыным кескен,
Төрүтүнгөн өөм орун
көрүп тур мен —
Атам кадай мени боюм,
нараа чыраан,
Аа сүдүн аңга баштай
эңгиз черим.
Кижиниң кээр чаңгыс аңгыт
огте өстүм
Ая тарттар, дузак салыр,
хайыр манаар
Атам күжүр амыр көрөй,
түрөп чорду.
Изе, чүсүкү холдон черде
мраастаан,
Ижин-хырын үксес шөөр
нелиг бис.
Кожайларым ширтээс сым
рааш
Хоочураан,
Холу безин сиринейип
орар чүе...
Чуртувуска үрдө көлбөз
ийи душтук,
Чуртумалдыг алаак көшп
базыкан бис.
Эге баштай таныштырган,
чагаавыс боор
Эргим төрөк утуп алган
нышан болду.
Алдаг турбас—ылан көрдүм,
төрөөм бо тур,
Амжыкым дөңдөп каап-тыр,

сагыжым бе?
ошпаң каг дөш,
айбылааның,
кыйгыраңың,
ийи душтук
мрлашкан бис.
Чуртталгажы чечек кышкан
каас чор деп,
Чугаавысты динчалуу үлүг
болуру кай.
Хевим ушуп, содаланган,
шымим бердим,
Хемчик хемим чалгыларым
кушпактамы.
Сеген салдыг ашак үм
уттундурган,
Сеткылымде өөрүштүм
күтүлүп тур.
Балдырбээжек ооз, кыс болуп,
баса катап,
Баяжыдан чалым шырдай
коттунган бис.
Илчичиниң чаңгыларым
ботландырып,
Ижевларде могай билбес
чалгының бис.
Чалым назым эгиттимес
эрткен кылдыр.
Чавдыр утаан чораванымга
буруулук мен.
Айга чедир совет кийи
аалдан турда,
Ада-чуртка аян тулар
хүлөңгөйдир.
О. АРАКЧАА.

КОММУНИСТ

Хаммы хойжу өстүрөдө.
Надар өттүт Кара-Дагы.
Кажан шагды кады турттар.
Хаммы-ла мвак эжикейи.
Хойжу иштинде улаштыр
чуугааштын.—Берге айлар ан-
даа мурунуушта. Билчаташ
сагыш оонурган болбас. Се-
ремчилед, бодамчылал деп чү-

Чүстен—чүс үжөн беш

не бар болгай. Оларын таарыштырар, малдын чөм-суурун, кажаа-хоразын кылап чалып тургузар. Партиянын XXIV съездинде чедип келди. «Азатан сөс—керткен ыла» деп чүе бар...
Бо дээрге Дажы-Намчал Чыргай-оолонун Ооржак-ла болгай. Хойларын азынча кирип жорда, кышкы хуа дөңгүнчө кирип, сурагылы алдан-маадырларын тургузган Кара-Дагаларын артыңа «Эртеңе чедир байырылы, малчын!» дөңгүн, күзүңгү ышкан болу берген чала-рап алып бар чоран.
Дажы-Намчал Чыргай-оол, оштинчи кадайы Хама ашаан та утуй чүгүрүп кээп, ичкөөк камын сүргөй хүлөөн алаш:
— Кайы хойларым!—деп айттырар.
— Ийстер-дар...
— Экинчи аа!..
— Че, мени совхоз төвүнче амыктар чалаан чүе бол-

Кызылдын уран чүүл училешинге оң өөрө-
никчилери училешин 10 чыл оюн демдегелди.
Оң таным болуу аңаа чар концерт программа-
сын белеткөө. Тыва «Чайлаашкын» деп та-
нып солтун. Чурукта—таңчы болуунуң кыркыч-
лери.
Г. ГОРБУНОВТУН ФОТОЗУ.

Элээди назылыларга хамаарыштыр

— Уругуларын шалчылге назылы—деп, бо-ла чуугааш-
кыс болу бис. Шынап-ла, ха-
рың ол үдө организминин
амыралчы шалчылге ды-
мыр, кижиниң мөзүү хөвир-
ленип тургузгар, сеткил
хайылардан он-он айтыр-
лар тыгып, чар-чаа күзөлдөр
кирер. Оолдор дүргөн-не чаш
кыш эвес боу берип, баулу
эр кижилерге дөңгөйлөксөп
этелээр. Билчарга баулу эр
кижи деп чүл дөңгөн ол ая-
даа билбес, ыччанташ өттү-
нүң, эдерер кижиле дилээр дөш,
таакылаар оолдорга каттыжа
бээр. Оон ол элээди назылы
оол шыл эвеси-биле, элекке
бот-тогунар апар, боду-ла
дег өскө уруу-ларыгы амы-
дыралда чүң-даа билбес би-
рин чаштар-дыр кылдыр саяй
берилээр. Ол азында ала-
неңилде, башкылардан чажы-
ры таакылаар чар-чаа он-
чүктер база тыгып кетилеп
болур.
Билчег хоралар мораль-эсте-
тигин тала-биле кызыгаар-
латтырмай, харын-даа анык

гайда, халтынар, Суг-Аксы-
га база митинг болур диди.
Аңаа Хор-Тайга, Кызыл-Тайга,
Кировтан кирип чүе эвесеп
—деп, ол азында аңаа сү-
мелгилеп турган.
Хойжу машинага олуруп-
каш, Суг-Аксычө хал кире
берген. Суур кызыл чат кы-
дыр шиметиниң, радио-
музыка чалынган, чүк-бу-
руден кижилер Кулырга ба-
жыкчы дөңгөн. «СЭКП-
инд XXIV съездинде амыл-
шчы белетер-биле ужура-
жылынар!» дөң дөңүз хой-
нү караага илдеп.
— Орден халыа-биле бай-
ыр!—деп, эш-өөр оон-моон
байыр чедирип, хойжуу үт-
леп турган.
Кулырга бажыкчыны иш-
тин байырыл, көрүштү кыл-
дыр шимеп каан. Совхозтун
мурнакчыларын дөңгөн
чурттарынын аразында Оор-
жак Дажы-Намчал база саа-
дап олурган.
Көдө амыл-агы бүдүрүл-
гези бедидер болгаш мал ба-
аа чер амыл-агы проку-
турларын күргөсө саар тала-
а-биле беш чыл планын че-
дипкениң күсөткен дөш
«Суг-Хөл» совхозту СССР-ян
Дөңд Советиниң Президиу-
му Күш-ажыктын Кызыл ту-
гу орден-биле адынамына
хообаттырар хой кижилер
митинг үлүг көдүрүшкү-
лү, амыл-агы сүрүктү эр-
кей. Ленинни партияга, Совет
казакка чүрүктү халыкка
өөрү чөңгөшүн чүк-хөлү-
лөр алдырдып, партиянын
XXIV съездинде алдар кыл-
дыр күш-ажыктын чар-чаа хү-
лөлдөдөрүн база аап турган.

Ийилде — алдарың кыжы
Ооржак Дажы-Намчал.
— Бистин «Суг-Хөлүсө» ма-
талыг Чарык чалынганын
келди! Чазактын бо дөңд
пайналы, үлүг илдеп дөш,
кап дакыр күш-биле амыл-
дап көрөлдөр, эш-өөр! Бо
иш халыкка-биле чедип
алган алдарың-тыр, иштер!
Моон солдара-ла улам кы-
мак амылдап, партиянын, Со-
вет казактын үлүг илдеп
дөш, бүгү күжүүсү үлү-
гүр турган. Ленин ордон
чедир амыл-агы халык-
чылар, эштер—деп, чалыс
чөңгөштүгүлери «Суг-Хөл-
чүлери ол кыйтырар.
Митинг төңгөн. Кулырга
бажыкчыга организастаан
«Күш-ажыл кезээ» эгелээп.
Хүндүлүг амыл-агы — Дажы-
Намчал Чыргай-оолонун баш-
таан мурнакчылар — саанчы
Шондатын, Вадим Оюн, Мо-
гуш Чүдүм, Монгуш Эрес-
оол.
Күш-ажыктын мурнакчы бу-
руу чүе чуугааш дөш иш-
дирне моорлап кел чорда, ону
чүлүктөр-биле утуй тургу-
лаан Тыва АССР-иниң Дөңд
Советинин депутаты Ооржак
Дажы-Намчалды база-ла
кылаар уткаан.
Коммунист туугуну
Хойжу малчын Дажы-
Намчал
Баарымыста моорлап

Байыр-биле утуктулар!
Бистин бо маадырымы
«Суг-Хөл» совхозтун Алдан-
Маадыр салбырынын №1 хой-
жу бригадасында коммунист-
терин баштын. Партия-
нын област конференцияны-
га Алдан-Маадырдын ол деле-
гат.
Каш чыл бурунгаар чамдык
кижилер «Бистин төгө чүс
хойга онааштыр чүс хураган-
ка» дөңгөн.
— Мен коммунист киж
мен. Коммунист партиянын
чалы амыл-агынын, оон ам
болур. XXIV съездинин
иштиндерин амыл-агыла
боттадырар, бистин турта
коммунист тургузуктуу
идеялай кирип, аңаа са-
зымын кылар — кол
сорулган бо. Ол дөш, чон
дөш амылдап чоруту киж
мен.
Л. КАДАМБА.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ФЕВРАЛЬ 24-ДЕ
МОСКВАДАН
12.00 — Медведь.
12.05 — Шутка А. Н. Со-
фроновтун автор кезээп. Эн-
дөдөр Бажыкчынын Колон-
алыг азында дөңгөн.
13.05 — Уруткалар дари-
чурттар.
13.20 — Школычыларга «Чи-
тайгород» деп телеиниң.
13.50 — 14.00 — Техниктег чап-
сар.
14.00 — Музыкалыг кноск.
14.30 — Иркутскин тел-
студиянын программасы.
Бирги дамчыдыла.
15.30 — «Буруудын көрү-
чө» деп телеиниң.
17.00 — Хөргөж не р и н
кышкы делегей маргылда-
ны, ГФР-ден дамчыдыла.
КЫЗЫЛДАН
18.30 — «Дөртөн бирги чыл-
дыг амыктар» деп уран-че-
чен филм.
МОСКВАДАН
20.00 — «Көдөңгө амыл-иш-
тин»
Редактор В. С. ШАРАВИН.

Кинотеатрларга

ФЕВРАЛЬ 21-ДЕ
«НАБЫРАЛ»: «Олук чок
Кашей» (биче залга) 12.
«Бистеринчир биврээс» 9.25,
11.25, 13.25, 15.25, 17.25,
19.25, 21.55 шаптарда.
«КАА-ХЕМ»: «Бирги Петр»
(1 болган 2-ти кинолар) 9.30,
«Кысыккан вулкан» 12.40,
«Чемпоон» 13.40, 15.30, 17.20,
19.10, 21 шаптарда.
«ЕНИСЕЛ»: Заставада,
«Кызыл даштар» 9.40, «Сарыг
чөмөдөнчүлүгү» ужурадыла,
«Башкылар» 12.40, 14.40, «Яков
чуугааш тур» 17.30, 19.20,
21.10 шаптарда.
«ВОСТОК»: «Солдат Иван
Бровкин» 11.30, 13.10, 15.

РЕСПУБЛИКАНЫҢ КИНО ЭКРАНАРЫНГА

КРАСНАЯ ПЛОЩАДЬ

«Мосфильм» киностудиянын кылганы «Кызыл шөл» деп ки-
нофильм үнү эгелээ. В. И. Ленинни удуртулаш-биле
бистин чуртка Кызыл Армиянын баштайгы отрядынын ор-
ганизаастаттынын тургустунганын илде көргүзү турар.

БАЖЫН ХЕРЕКСЕЛДЕРИН АШТААРЫ

Өң кирбээ, лавтаван азы саанга, бермичи-
биле шал каан диван, кресло херекселдерин өл
пас-биле зун бүрү чодуп турар.
Өң кирип, лавтап каан херекселдер бола
оларын дүктүсүр материалды (дүктөн кылбаан)
күрөс пас-биле чодар. Силбилдерин чымчак
гылдыг деп четкекы-биле аштар турар.
Нарын шепкен, пас материал-биле шыл каан
чымчак диван, креслоду аштарар элзэн берер.
Оларын доозун сөрдүрүр автоматын приборунуң
күжү-биле аштарар. Ону электри уюушынга
улаптарга канды-даа херекселде үлзөн доозу-
нуну үндүр сорултар. Чамдык улус бажынар-
нын эргелелдери чурттакчыларга доозун сөрдү-
рукчуларын амыл-агы турар.
Бир эес доозун сөрдүрүкчү чок болаа чым-
чак диван, креслоларын чыда бир-ийи катан
кактап арылаарга эки. Бир эес азырынгы таар-
ымча чогуңдан аштылаа үндүрери берге бола

РЕСПУБЛИКАНЫҢ САНИТАР-ЧЫРГЫДЫШКЫН БАЖЫНЫ

Оларын каткарда дараазындам ийи арылар-
нын бирээзин амылаа чогуур, чүд дөңгө-
зөөс, креслодуң азы диванчынын амыл-
хемистин кырынга эргип, ол ак чоорунин ийи-
ке, канды-бир эри өл посту чыгыр салган,
оң кырын дүрзөр чыгыр, узун ыш-биле үл
пост ширккыже чедир каткар, ширшип калган
посту сугаа буласап каанкаш, каткарчынын кат-
тап уламчылаар. Ийде, тон аштар кадыг гыл-
дыг ичкөкка чыгыр, сугаа оттуруп каан ийи
кап маралын орап алган оон-биле креслодуң,
диванчынын ишчилерин, а ол ышкы хемистерин
халгаа тургузуп аштарар. Ийде ичкөкка-биле
сиргиктарын база аштар турар. Хемистерин
кырынга хар чашкан, четка азы кадыг шир-
би-биле аштарга оларын шир эки арым.
Оларын өл дус-биле арылап база болур.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ

Кызыл, Шетинкин-Кравченко вуудучуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАР:
килдинин 35-24, харысалгалыг секретарынын 23-35, партияны
агыл килдинин 21-47, улустун килдинин 22-64, аңаа база совет
нын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбейи барганда 30-75

Кызыл, Шетинкин-Кравченко вуудучуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАР:
килдинин 35-24, харысалгалыг секретарынын 23-35, партияны
агыл килдинин 21-47, улустун килдинин 22-64, аңаа база совет
нын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбейи барганда 30-75

Кызыл, Шетинкин-Кравченко вуудучуу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАР:
килдинин 35-24, харысалгалыг секретарынын 23-35, партияны
агыл килдинин 21-47, улустун килдинин 22-64, аңаа база совет
нын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбейи барганда 30-75

Редакторлун 24-63, редакторун ораакчыларынын болгаш пропаган-
дамырал килдинин 37-13, кулырга килдинин 23-54, көдө амыл-
тургузат килдинин 41-27, информация килдинин 20-60, бухгалтерия-
телефонче болзар.

Ундур черинин республика типографиязы (Кызыл, Шетинкин-Кравченко вуудучуу 1.),
ТС-25034.

Солун неделяда 6 катан үнөр